

ФОРМУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ ШВЕЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Ясишена В.В.

аспірант, Тернопільський національний економічний університет

Анотація. У статті проведено діагностику стану та генерування підприємствами швейної промисловості грошових потоків. Розглянуто відтік і притік грошових коштів у розрізі операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та чистий рух грошових коштів по підприємствах загалом і окремо. Підкреслені проблеми, що перешкоджають залученню грошових активів підприємствами галузі.

Annotation. In the article we carried out the diagnosis of state and generation of money flows at the enterprises of clothing industry. We have examined outflow and inflow of monetary funds in the section of operating, investment, financial activities and clear movement of monetary funds at the enterprises in total and partially. Also we underlined the problems which prevent from the involvement of monetary assets by the branch enterprises.

Ключові слова: грошовий потік, чистий грошовий потік, позитивний (від'ємний) грошовий потік, Звіт про рух грошових коштів.

В умовах ринкових перетворень в Україні великого значення набуває процес управління грошовими потоками підприємств, який неможливо здійснювати без оцінки стану та діагностики фінансових ресурсів окремого підприємства і підприємств галузі загалом. Достатність обсягу грошових ресурсів їх збалансованість та ефективне використання сприяє підвищенню фінансової рівноваги та економічному зростанню підприємств. В свою чергу, від стабільності грошових потоків підприємств значною мірою залежить стабільність і ефективність економічної системи країни в цілому.

В науковій літературі досліджуються різні аспекти категорії «грошові потоки», а саме: їх поняття та класифікація, управління грошовими потоками, аналіз руху грошових потоків, планування, оптимізація, контроль

за їх використання, методи обліку грошових потоків. Значні розробки в цьому напрямку здійснено зарубіжними авторами такими, як Дж.К. Ван Хорн, Є. Брігхем, А. Кінг, Б. Коласс, Е. Нікхбахт, Т. Райс, а також російськими і українськими вченими такими, як В.В. Бочаров, Т.А. Бочарова, Л.Н. Павлова, Г.В. Савицька, І.А. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, Г.Г. Кірейцев, Л.О. Лігненко, А.М. Поддєрьогін, О.О. Терещенко, Р.Б. Тянь та іншими економістами. Однак, незважаючи на велику кількість наукових праць немає узгодженості і єдиного підходу досліджень в напрямку формування та аналізу грошових потоків підприємств різних галузей.

Мета статті полягає в вирішенні наступних завдань:

- порівняння обсягів генерування грошових потоків Відкритих акціонерних товариств від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, а також чистого грошового потоку по підприємству;
- виявлення характерних ознак грошових потоків, що притаманні підприємствам цієї галузі;
- виявлення позитивних і негативних тенденцій формування грошових потоків.

Проведення діагностики стану та генерування підприємствами грошових потоків надасть можливість відстежити за рахунок яких операцій відбувається відтік або притік грошових коштів на підприємстві від основних видів діяльності та чистий рух коштів по підприємству, а також по досліджуваних підприємствах галузі разом. Звіт про рух грошових коштів сприяє поглибленню аналізу фінансового стану підприємства та відображенню здатності підприємства керувати своїми грошовими потоками, тому буде використаний як джерело фінансової інформації. Потрібно зауважити, що аналіз грошових потоків підприємств, який повинен ґрунтуватися на Звіті про рух грошових коштів органами статистики не проводиться, це не дає можливості проаналізувати рух грошових потоків підприємств у розрізі галузей, регіонів, форм власності та організаційно-правових форм.

Розглянемо динаміку генерування грошових потоків Відкритими акціонерними товариствами, що належать до підприємств швейної промисловості за 2004-2007 р.р. (табл.1).

Таблиця 1

Генерування грошових потоків швейних підприємств за 2004-2007р. (тис.грн.).

Підприємство	Чистий рух коштів від операційної діяльності (Ф.№3, рядок 170)				Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності (Ф.№3, рядок 300)				Чистий рух коштів від фінансової діяльності (Ф.№3, рядок 390)				Чистий рух коштів (Ф.№3, рядок 400)			
	2004		2005		2006		2007		2004		2005		2006		2007	
1. ВАТ «Володарка»	4 624,9	1 752,2	605,6	1751,5	- 3 376,6	- 2 396,5	- 541,8	- 1048,1	569,8	- 1 492,5	175,6	- 475,8	1 818,1	- 2 136,8	239,4	227,6
2. ВАТ «Маяк»	3 486,7	1 879,4	1 597,2	1096,2	- 2 991,7	- 2 138,3	-417,6	- 2190,9	- 523,3	462,8	- 1 108,3	1476,9	- 28,3	203,9	71,3	382,2
3. ВАТ «Добржанська швейна фабрика «Полісся»	- 94,3	168,4	- 112	- 23,4	-	- 18,1	- 5,8	4,7	37,3	- 38	50	- 50,2	- 57	112,3	- 67,8	- 68,9
4. ВАТ «Трембіга»	1 534	2 472,7	1 857,5	- 1687,3	- 641,4	- 2 198,7	- 6 432,5	- 610,5	- 880	- 14,2	4 396,6	2920,6	12,6	259,8	178,4	622,8
5. ВАТ «Троттола»	- 353,3	1 071,2	- 69,7	- 351,4	- 31,5	88,4	105,4	- 16,4	354,2	- 1 181,6	- 34,9	371	- 30,6	- 22	0,8	3,2
6. ВАТ «Гульчинська швейна фабрика»	- 27,8	- 104	40	397,9	- 163,5	- 244,9	31,1	- 435	94,8	334,8	- 76,8	40	- 96,5	- 14,1	- 5,7	2,9
7. ВАТ «Козятинська швейна фабрика»	76,3	95,2	112,7	365,3	- 76	- 133,3	- 243,3	- 554,6	- 15,2	44,6	154,2	158,8	- 14,9	6,5	23,6	- 30,5

Дані: www.smida.gov.ua

За наведеними результатами (табл.1 і рис.1) видно, що розглянуті підприємства на протязі 2004-2007 р.р. генерували переважно позитивний

грошовий потік від операційної діяльності, який формувався за рахунок надходження грошових коштів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг на внутрішньому та зовнішньому ринках, а також за рахунок виготовлення готової продукції з давальницької сировини, погашення дебіторської заборгованості. Найбільший позитивний грошовий потік від операційної діяльності генерувало підприємство ВАТ «Володарка» в 2004 р. на суму 4624,9 тис.грн.

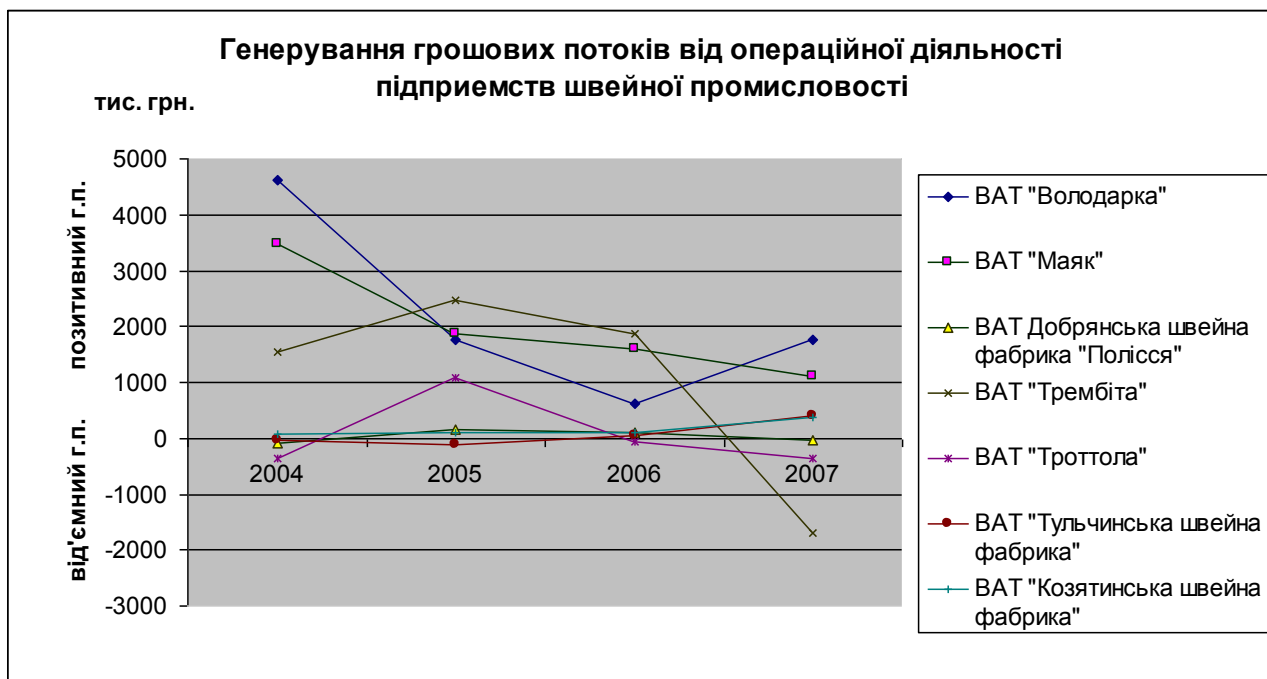

Рис 1. Генерування грошових потоків від операційної діяльності

Від'ємний грошовий потік від операційної діяльності на швейних підприємствах формується за рахунок закупівлі сировини і матеріалів у постачальників, витрат пов'язаних з виробництвом, виплат заробітної плати, погашення поточної кредиторської заборгованості, інших витрат пов'язаних з господарською діяльністю підприємств. Найбільший від'ємний грошовий потік спостерігається в 2007 р. на підприємстві ВАТ «Трембіта» - 1687,3 тис.грн. Серед аналізованих підприємств здатні підтримувати позитивний грошовий потік від операційної діяльності на протязі досліджуваного відрізка часу, з порівняно стабільною абсолютною величиною ВАТ «Володарка» та ВАТ «Маяк», що позитивно характеризує систему управління грошовими потоками цих підприємств. В підприємств ВАТ

«Добрянська швейна фабрика «Полісся», ВАТ «Тулчинська швейна фабрика», ВАТ «Тротолла» рівень генерування операційного грошового потоку періодично коливається від позитивного до від'ємного, що створює нестабільну ситуацію на підприємствах і вказує на негативні тенденції в системі управління грошовими потоками. ВАТ «Козятинська швейна фабрика» має невеликий за обсягом позитивний грошовий потік з незначними коливаннями та рівномірний у часі. Керівники з управління грошовими потоками повинні звернути увагу на від'ємне значення грошових потоків від операційної діяльності на підприємствах (3,4,5,6).

За даними (рис. 2) можна спостерігати загальний від'ємний рух грошових коштів від інвестиційної діяльності по всіх представлених підприємствах. Особливо відплив коштів спостерігається на підприємствах ВАТ «Трембіта», ВАТ «Володарка», ВАТ «Маяк». На підприємстві ВАТ «Трембіта» він сягає до – 6432,5 тис.грн.

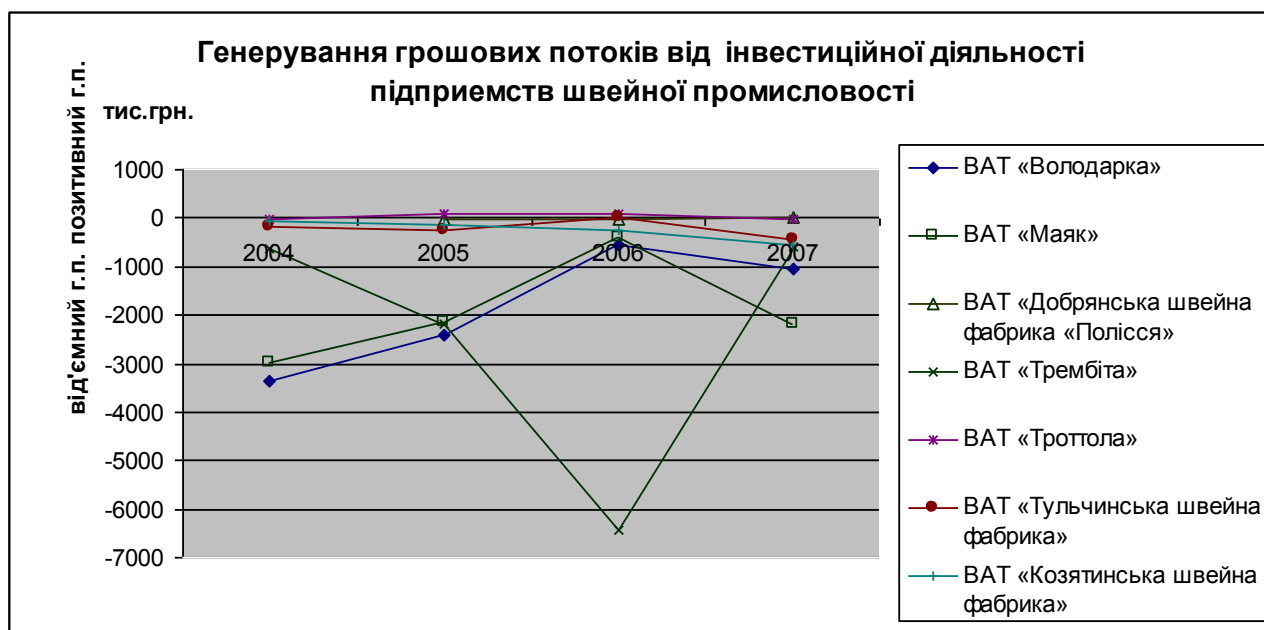

Рис. 2 Генерування грошових потоків від інвестиційної діяльності

Решта підприємств мають переважно однаковий рівень від'ємного грошового потоку. Вибуття коштів від інвестиційної діяльності відбувається за рахунок придбання необоротних активів, а надходження за рахунок їх продажу, на швейних підприємствах це одна з основних операцій. Підприємства займаються переважно придбанням основних засобів і

нематеріальних активів, а в меншій частині їх реалізацією. Також відбувається надходження грошових коштів від реалізації майнових комплексів, повернення наданих позик, отримання відсотків та реалізації фінансових інвестицій.

За даними (рис. 3) спостерігається переважне концентрування від'ємного грошового потоку від фінансової діяльності по всіх підприємствах, окрім ВАТ «Трембіта» в 2006-2007р.р., яке отримало позитивний грошовий потік в результаті надходження позики в розмірі 4396,6 тис.грн.. Отримання кредитів по всіх досліджуваних підприємствах складає найбільшу статтю збільшення грошових коштів від фінансової діяльності, що повинно привернути увагу служби управління грошовими потоками підприємств. Відтік коштів може відбуватися за рахунок виплати дивідендів, відсотків за вкладений в підприємство капітал, викуп власних цінних паперів, але ці операції носять поодинокий характер. Збільшення статей «Надходження власного капіталу», «Інші надходження», що підвищує рівень позитивного грошового потоку від фінансової діяльності майже не використовуються.

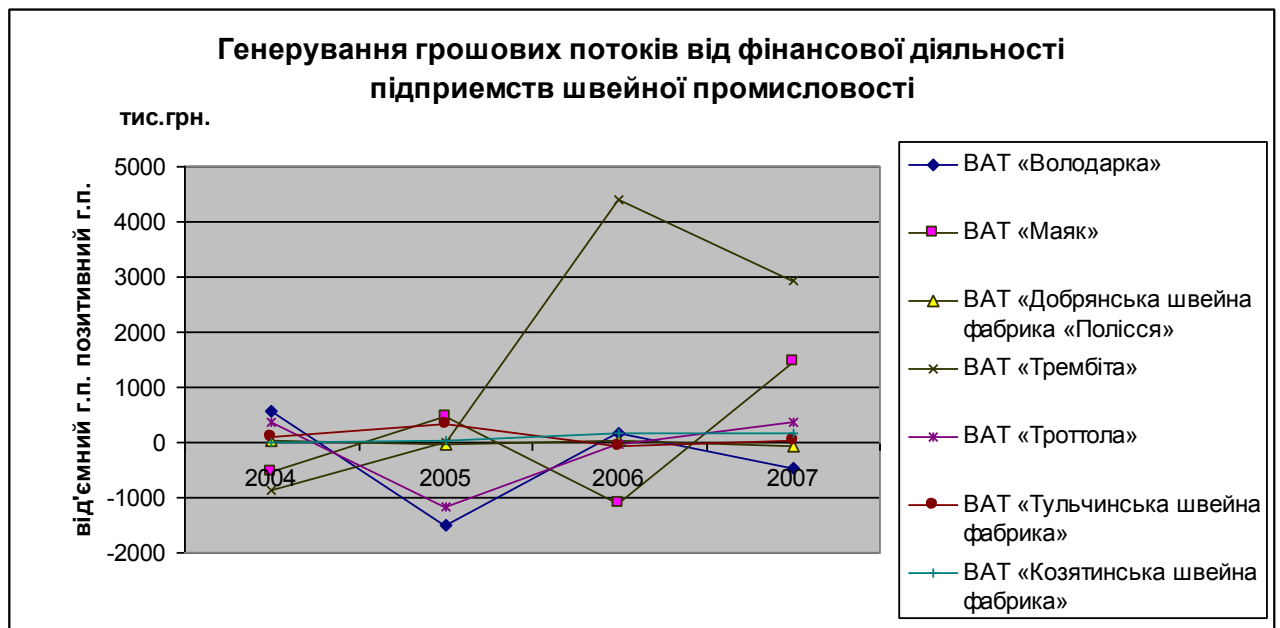

Рис. 3 Генерування грошових потоків від фінансової діяльності

Згідно (рис. 4) на підприємствах ВАТ «Козятинська швейна фабрика», ВАТ «Тульчинська швейна фабрика», ВАТ «Тротолла», ВАТ «Добрянська

швейна фабрика «Полісся» чистий грошовий потік від'ємний з тенденцією незначного підвищення позитивного грошового потоку. Підприємства ВАТ «Маяк», ВАТ «Трембіта» і ВАТ «Володарка» в результаті своєї діяльності генерують позитивний чистий грошовий потік, але ВАТ «Володарка» в 2005 р. мало від'ємний грошовий потік, що сягнув до - 2136,8 тис.грн. за рахунок вибуття коштів в результаті інвестиційної та фінансової діяльності.

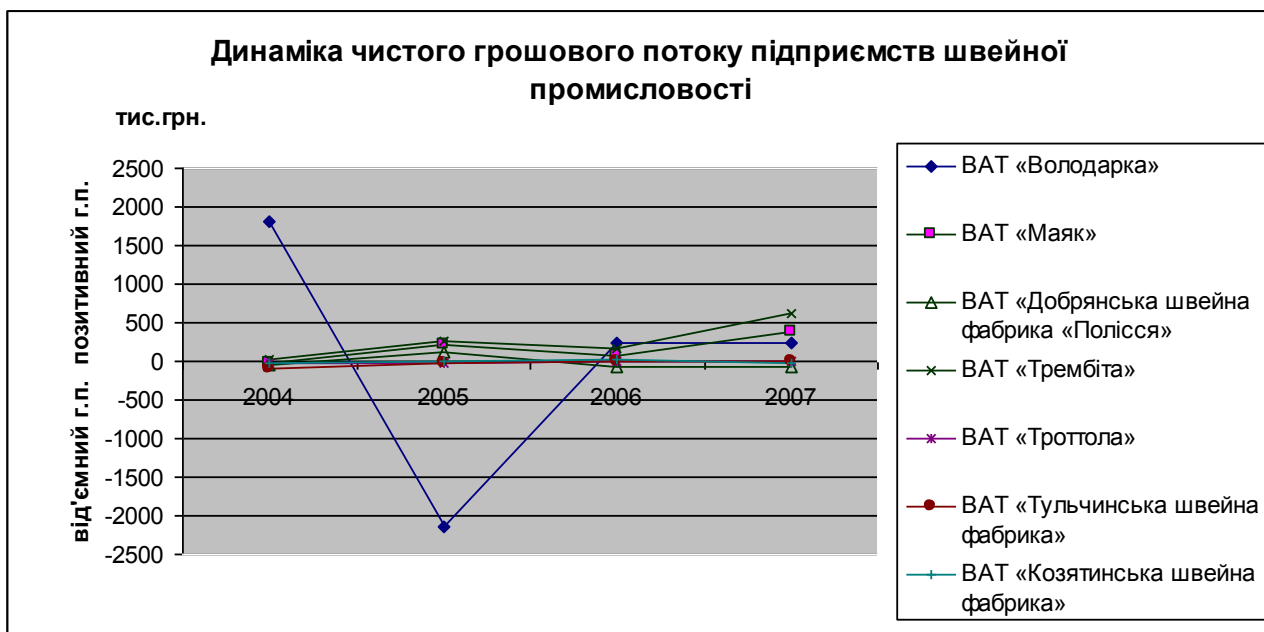

Рис. 4 Динаміка чистого грошового потоку підприємств

Порівнявши всі представлені графіки слід констатувати, що грошові потоки досліджуваних підприємств мають однакові тенденції щодо концентрації грошових потоків від різних видів діяльності з незначними розбіжностями. Загалом позитивний грошовий потік спостерігається по операційній діяльності, а від'ємний по інвестиційній і фінансовій, що характеризується як достатньо позитивна тенденція, але чистий рух грошових коштів по підприємствах загалом коливається з невисокого рівня генерування позитивного грошового потоку до від'ємного грошового потоку, що свідчить про дефіцит грошових коштів, нестійкий фінансовий стан і прогалини в управлінні грошовими потоками.

Загалом по підприємствах спостерігається негативна динаміка чистого руху грошових коштів від операційної діяльності, яка свідчить про зменшення позитивного грошового потоку з кожним роком, результатом

цього може стати недостатність грошових коштів для погашення зобов'язань і для фінансування інших видів діяльності (табл. 2). В результаті інвестиційної діяльності в досліджуваному періоді відбувається регулярний і значний відтік грошових коштів з підприємств, що може призвести до нехватки грошових коштів.

Таблиця 2

Динаміка руху грошових коштів досліджуваних підприємств

Показник	Роки			
	2004	2005	2006	2007
1	2	3	4	5
Чистий рух коштів від операційної діяльності, тис. грн.	9246,5	7335,1	4031,3	1548,8
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності, тис. грн.	-7280,7	-7041,4	-7504,5	-4850,8
Чистий рух коштів від фінансової діяльності, тис. грн.	-362,4	-1884,1	3556,4	4441,3
Чистий рух коштів за звітний період, тис. грн.	1603,4	-1590,4	440	1139,3

Підприємства швейної промисловості потребують збалансованості грошових потоків та їх поповнення, для більш ефективного фінансування своєї діяльності. Вони фінансуються переважно за свій рахунок та залучаючи кредити, але зважаючи на те, що система кредитування в Україні недосконала підприємства несуть значні витрати.

Потрібно відмітити, що дана галузь за швидкістю обігу засобів поступається лише харчовій промисловості, а отже є інвестиційно-привабливою. Для інвесторів вона приваблива тим, що має короткий цикл обороту капіталу і повернення інвестицій. Однак, інвестуванню в швейну промисловість перешкоджають такі чинники, як: низька ємкість вітчизняного ринку збуту по причині легального і нелегального імпорту; скорочення обсягу виробництва та рівня загрузки виробничих потужностей; низька підготовленість менеджерів швейних підприємств до ефективного управління та використання інвестицій в конкурентному середовищі; недосконала система податкового законодавства України; неврегульованість питань митної політики державою; відсутність кваліфікованих спеціалістів та

працівників; відсутність дизайнерів та, як наслідок, відставання від тенденцій моди; низька конкурентоспроможність продукції; стан фінансової системи підприємств та інші.

Причиною відмови іноземних інвесторів від вкладання коштів у вітчизняні підприємства можна вважати і те, що переозброєння вітчизняних швейних підприємств значно підвищить їх конкурентоспроможність відносно зарубіжних виробників, які контролюють значну долю вітчизняного та зарубіжних ринків товарів. На обсяг зовнішніх інвестицій в легку промисловість також впливають міжнародні уявлення про Україну, як державу з нестабільною політичною ситуацією та нереформованим законодавством легкої промисловості.

Проведені дослідження вказують на недостатній рівень грошових коштів, які обертаються на швейних підприємствах. А також недоліки в роботі системи управління грошовими потоками цих підприємств, яка повинна працювати в напрямках: удосконалення політики управління грошовими потоками; ведення управлінського обліку грошових потоків; поглиблення аналізу руху грошових потоків; оптимізації грошових потоків; прогнозування грошових потоків; забезпечення ефективного контролю за грошовими потоками підприємства; створення інформаційної бази з управління грошовими потоками.

Подальші дослідження доцільно проводити в напрямку удосконалення системи управління грошовими потоками.

Література

1. Бланк И.А. Управление денежными потоками.- 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Ника-Центр, 2007. – 752 с.
1. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. – Київ: Молодь, 1997. – 1000 с.
2. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ./Гл. ред. серии Я.В.Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с.
3. Лігоненко Л.О., Ситник Г.В. Управління грошовими потоками: Навч. посіб. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2005. – 255 с.
4. Надточій С.І. Прогнозування та планування (бюджетування) грошових потоків підприємства як складові елементи системи управління ними // Формування ринкових відносин в Україні. - 2006. - № 11. - С. 60-65.

5. Прушківський В.Г., Тіховська Т.М. Теоретичні і прикладні аспекти управління грошовими потоками на підприємстві // Формування ринкових відносин в Україні. - 2007. - № 3. - С. 36-40.

6. www.smida.gov.ua